

Uten kontroll forsvinner tilliten

Publisert 01.11.2021

Per-Kristian Foss, riksrevisor og Riksrevisjonens daglig leder

Foto: Riksrevisjonen/Ilja Hendel

KRONIKK | Vi er privilegerte som lever i et åpent og moderne demokrati, men betyr det at vi trenger mindre kontroll? Etter åtte år som riksrevisor, er jeg overbevist om at svaret er *nei*. Uten kontroll forvitrer fundamentet som demokratiet vårt er bygd på: Tilliten mellom innbyggerne og myndighetene.

Kanskje du har fått med deg diskusjonen mellom Riksrevisjonen og Stortingets presidentskap denne høsten? Saken handlet om vår anledning til å kontrollere Stortingets administrasjon, etter at det daværende presidentskapet stoppet en pågående etterlevelserevisjon i 2017. Siden da har ikke vi kontrollert hvordan administrasjonen etterlever lover og regler.

Det tilhører heldigvis sjeldenhetene at vi debatterer med oppdragsgiveren vår i media, men denne gangen så vi oss nødt til å ta diskusjonen. Saken understreker betydningen av uavhengighet – en kjerneverdi i offentlig revisjon. Innenfor gjeldende mandat og lovgrunnlag er det opp til oss som revisor å bestemme hvilke revisjoner vi skal gjennomføre. De vi undersøker, kan og skal ikke styre dette.

Utfallet av den offentlige «oppvasken» ble heldigvis at Stortingets presidentskap stadfestet at vi har mandat til å gjøre slike revisjoner. Det er jeg svært glad for.

I det store bildet handlet ikke denne saken om Riksrevisjonen, men om tilliten til Stortinget – vår viktigste demokratiske institusjon. Pressen har i høst avslørt at særordninger for stortingsrepresentantene ikke fungerer etter hensikten, og at administrasjonen har manglet kontrollrutiner, inkludert fra oss som ekstern revisor. Det er ingen tjent med.

Uavhengighet er avgjørende for tilliten til både revisor og de vi kontrollerer. Det må vi verne om på alle nivåer, enten vi snakker stat, fylke eller kommune.

Uavhengighet er avgjørende for tilliten til både revisor og de vi kontrollerer. Det må vi verne om på alle nivåer, enten vi snakker stat, fylke eller kommune. Innbyggerne i kommunen du reviderer skal kunne stole på at de har en vaktbikkje som passer på at lover og regler overholdes og at kommunen styres i tråd med

vedtatt politikk.

Selskapskontroll blir stadig viktigere

Et eksempel på dette er selskapskontroll – et område jeg mener det er viktig å prioritere fremover, og der jeg ser at kommunerevisjonen har klare paralleller til arbeidet vi gjør med å kontrollere statens eierskap.

Staten flytter stadig mer ansvar og flere oppgaver over til kommunene, for eksempel innen psykisk helsevern. Samtidig flyttes samfunnsoppgaver og tjenester fra offentlige virksomheter til selskaper. Tendensen gjelder for hele offentlig sektor, på alle nivåer. Mange selskaper leverer i dag samfunnskritiske tjenester som er avgjørende for beredskap, infrastruktur og innbyggernes liv og helse. Disse selskapene er med andre ord svært viktige.

Jeg har i mange sammenhenger tatt til orde for at det offentlige må bli en mer profesjonell eier. Det betyr aktiv oppfølging, ikke mer detaljstyring. Når stadig flere offentlige tjenester leveres av selskaper, stiller det krav til eierstyringen, for eksempel gjennom styrerepresentasjon. Styrene håndterer mange viktige og kontroversielle saker, som plassering av sykehus og nedleggelse av helsetilbud. Rekruttering til styrene må derfor være systematisk og bør evalueres.

Rekruttering til styrene må derfor være systematisk og bør evalueres.

Nok en gang er tillit et nøkkelord. Innbyggerne skal føle seg trygge på at selskapene som eies av fellesskapet, styres på en måte som sikrer det samme fellesskapets interesser og behov.

Og når ansvar flyttes og oppgaver løses på nye måter, er spørsmålene om tillit og kontroll kanskje enda viktigere. Derfor tror jeg selskapskontroll blir en stadig viktigere oppgave for oss som jobber med offentlig revisjon. Er dette kanskje et felt vi bør se mer helhetlig på?

Sammen kan vi bli enda bedre

I fjor markerte Norges Kommunerevisorforbund sitt 75-årsjubileum. I den forbindelse stilte jeg [spørsmålet](#): «Kan og bør vi gjennomføre samarbeidsrevisjoner? Kan vi gå inn i en problemstilling og se hele saksgangen fra vedtak i Stortinget, via statsforvaltningens planlegging til iverksetting i den enkelte kommune, kanskje bydel?» Mitt enkle svar er fortsatt «ja». Vi kan gjennomføre slike undersøkelser, enten parallelt eller sammen.

For oppdragsgiverne våre tror jeg det kunne resultere i svært nyttige rapporter, og kanskje er selskapskontrollen et sted å starte?

Det er alltid utfordrende å gjøre ting man ikke har prøvd før. Fellesrevisjoner vil være ressurskrevende og sikkert by på uforutsette utfordringer. Samtidig kan det gi oss en unik mulighet til å se hele bildet, for eksempel innen helse, kraftforsyning eller avfallshåndtering. Jeg håper derfor at dere utforsker denne muligheten i årene fremover. For oppdragsgiverne våre tror jeg det kunne resultere i svært nyttige rapporter, og kanskje er selskapskontrollen et sted å starte?

Takk!

Etter åtte spennende og lærerike år som riksrevisor og daglig leder for Riksrevisjonen, takker jeg av ved årsskiftet. Fra 1. januar 2022 skal en annen overta stafettpinnen og lede Riksrevisjonen videre.

Vi er Stortingets kontrollorgan og vår oppgave er å sjekke staten. Formålet er ikke å finne feil eller å kritisere, men å bidra til en bedre statsforvaltning som kommer innbyggerne til gode. Riksrevisjonens visjon er en viktig veileder for revisor: Vi skal være til nytte for morgendagens samfunn. Derfor skal vi

utvikle oss faglig og metodisk, undersøke aktuelle og relevante saker, og kommunisere slik at innbyggerne forstår.

“ **Jeg vil takk Norges Kommunerevisorforbund for åtte år med et svært godt og konstruktivt samarbeid. Det har jeg satt stor pris på.**

Vi har mye til felles med kommunerevisjonen, og jeg mener vi kan blir enda bedre ved å samarbeide mer. Jeg vil takke Norges Kommunerevisorforbund for åtte år med et svært godt og konstruktivt samarbeid. Det har jeg satt stor pris på. Jeg ønsker deg som er kommunerevisor lykke til videre med jobben du gjør for lokaldemokratiet over hele landet vårt. Det er viktig, og en forutsetning for innbyggernes tillit til myndighetene.

ØVRIGE KRONIKØRER:

Bidragsytere fra KS Kommunesektorens organisasjon

 Foto: Kommunal Rapport
Ragnhild Sved, debattredaktør i Kommunal Rapport

 Foto: TI Norge
Av Tor Dølvik, spesialrådgiver i Transparency International Norge og medlem av Kommunesektorens etikuttvalg

Lenke til **Kommunerevisoren** nr. 6/2021:

<https://www.nkrf.no/kommunerevisoren/2021/6>

Del artikkelen:

Denne artikkelen ble publisert i Kommunerevisoren nr. 6/2021

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF), Haakon VIIs gate 9, Postboks 1417 Vika, 0115 Oslo, Telefon: 23 23 97 00, Epost: post@nkrf.no

[Personvernerklæring](#) | © NKRF 2021